

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

ראש השנה תשפ"ג | גליון תתקי"ז (שנה כ')

אדם שיושן בישיבה על הכסא בראש השנה האם אין איסור בזה?

קיימ"ל ברמ"א אורח חיים סימן תקפ"ג סעיף ב' נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה, ומנהג נכון הוא.

ובטעם הדבר: כתב בט"ז אורח חיים סימן תקפ"ג. משום דאיתא בירושלמי מאן דמיך בריש שתא דמיך מזליה.

והנה בערוך השולחן אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקצ"ז כתב וז"ל ולא ידענו איפה נמצא זה הירושלמי. וכן במהרי"ץ חיות מגילה י"ב ע"א וכן בספרו אמרי בינה כתב שמאמר הזה לא נמצא בירושלמי שלפנינו.

איכא כמה טעמים בטעם איסור שינה בראש השנה:

- א. כיון שיושן מזלו נרדם.
- ב. כיון דקיימ"ל סוכה כ"ו דבימות החול אסור לישן ביום יותר משינת הסוס שהוא שיתין נשמי אע"פ שאין אנו נזהרין בשאר ימות השנה ראוי לזהר בימי התשובה, כמו הא שמבואר בש"ע אור"ח סימן תר"ג דיש לזהר בעשרת ימי תשובה מפת של עכו"ם אע"פ שאינו אלא חומרא בעלמא, וכל שכן בשינה שהוא אסור מעיקר הדין, כך כתב במטה יהודה סימן תקפ"ג אות ז'.
- ומסיים: דלפי זה צריך לזהר שלא לישון בכל עשרת ימי תשובה, ונקט ראש השנה לרבותא אע"פ שהוא יו"ט אסור וכל שכן שאר הימים אסור לישון.
- ג. פן יחלום חלום רע, כלומר דחלום רע מורא על סימן רע, כ"כ במקור חיים סימן תקפ"ג.
- ד. כשישן נשמתו עולה למעלה ופן ואולי יתחייב בדין ויעכב שם, כך כתבו באחרונים.
- יש לחקור האם כשמנמנם בישיבה על הכסא בראש השנה האם גם יש בזה חשש איסור או דילמא בזה אין איסור.

הנה בספר טעמא דקרא להג"ח קנייבסקי זצוק"ל על ראש השנה ע"מ קע"ה כתב הנה תיבת דמיך הוא תרגום שכיבה עיני במדרש רבה בראשית פרק ע"ב סימן ג' לכן ישכב עמך הלילה עמך הוא דמיך עמי לית הוא דמיך, ומדאמר כאן ממאן דמיך ולא אמר מאן דניים, יש לומר דדווקא בשוכב לישן יש קפיידא, אבל המתנמנם בשכיבה וכיוצא בזה אין קפיידא בזה, וכן מה שכתב הרמ"א יושב בטל כישן דמי דווקא יושב דהיינו בקביעות.

מאמתי צריך לקום בראש השנה בבוקר כדי לא להיכשל באיסור שינה בראש השנה?
יש לחקור מאיזה עשה צריכים להתעורר בראש השנה כדי לא להיכשל באיסור שינה בראש השנה.

הנה במטה אפרים סימן תקפ"ד ס"ק א' משמע דכדי לקיים דברי הרמ"א צריכים לקום בראש השנה קודם עלות השחר.

אבל בהליכות שלמה ראש השנה פרק א' בדבר הלכה ס"ק ל"ו כתב דלא נהגו כן בזמננו, וסמכינן דכל שישן כדרכו בכל יום הרי זה נמשך אחר שינת הלילה, ולא אמרו אלא בששוכב לישן לכתחילה ביום.

מדוע עיקר מצות היום בראש השנה להעלות זכרוננו בקולות בעלמא בלא דיבור?

כתוב בתורה בפרשת פנחס כ"ט א' ובחודש השביעי באחד לחודש מקרא קודש יהיה לכם וכו' יום תרועה יהיה לכם.

יש להקשות: מדוע ביום הדין עיקר מצות היום להעלות זכרוננו זה בלא דיבור רק בקולות בעלמא, הרי היה מיסתבר שעיקר מצות היום היא בדיבור זה יום הדין שיטעון טענותיו, כך מקשה בקדושת לוי, וכן בשפת אמת על ראש השנה, וכן בדברי חיים.

איכא כמה תרוצים:

- א. על דרך משל, עבדי המלך האהובים למלך, כאשר באים לפני המלך לבקש חפצם, אז מגודל גדולת והתנשאות המלך, נופל עליהם פחד לדבר לפני המלך, כי יראים אולי לא יוכלו לדבר כראוי, ויהיה פתחון פה להמקטרג להסטיין עליהם, רק מבקשים רצונם וחפצם ברמז בעלמא, והמלך ממלא שאלתם, כמו כן בראש השנה, אשר אנחנו עמו בית ישראל מתעלים לפני הבורא ברוך הוא, אזי אימה ויראה גדולה נופל עלינו, אשר אנחנו יראים לדבר לפניו, כי אולי נהיה נכשלים חס ושלום באיזה דבר ויהיה פתחון פה להמקטרג להסטיין, לכן צועקים אנחנו בקול בלא דיבור, היינו בקול שופר שהוא קול פשוט, צעקה רבה מעומק הלב, והבורא ברוך הוא בוחן לבות ויודע נסתרות ממלא משאלותינו לטובה, וזהו מה שכתוב תהילים מ"ו ב' כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה" היינו בראש השנה שבאים ומתעלים כולם לפני הבורא ברוך הוא מריעים בקול לבד בלי דיבור, כי יראים שלא יהיה פתחון פה להמקטרג, והקב"ה ברוב רחמי ממלא בקשת עמו בית ישראל לטובה, כך כתב בקדושת לוי דברים לראש השנה.
- ב. ע"פ מה דאיתא בגמ' ראש השנה כ"ט ע"מ ב' דתקיעת שופר חכמה ואינה מלאכה, דעיקר החכמה הוא הביטול אל השורש, כח מה, ולכן קול שופר אינו בחיתוך דיבור רק הזכרת הקול, כענין שאמרו אדם ובהמה ערומיין בדעת כאדם, ומשימין עצמם כבהמה, ומבטל הדעת שלו, ומשים עצמו כבהמה, וצועק רק בקול, כך כתב בשפת אמת ראש השנה תרס"א.
- ג. האדם לא מסוגל לפתוח את פיו מרוב בושה וצער על התנהגותו איך שהתנהג עם הקב"ה על אף כל הדברים טובים שקיבל הוא אינו מסוגל לפתוח את פיו, לכן אנו תוקעים בשופר להראות להקב"ה שאנחנו כמו ילד כשבוכה חזק שאינו יכול לבא לעצמו לדבר מתוך צער, כן אנחנו מתוך צער וחרטה על התנהגותנו וזה לבד יעלה זכרוננו לרצון, מעדני אשר, מתוך שיחת חיזוק למאות חסידי יוניץ באשדוד הכנה לראש השנה.

ברכת כתיבה וחתימה טובה

לגדולי ישראל המכוונים את דרכי המערכת

לרבני המערכת המזכים את הרבים

לעורך המדור משיב כהלכה המזכה את הרבים

לתורמים הנכבדים המזכים את הרבים

למפיצים ברחבי תבל המזכים את הרבים

לבעלי דפוס אלמוג המזכה את הרבים

למזכיר המערכת הרב לוי ברנשטיין שהמזכה את הרבים

ולכל רבבות הקוראים בכל רחבי תבל

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרבני הנגיד העומד לימין המערכת מיום הקמתו

עורך המדור הנפלא משיב כהלכה

הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן

בעל מהדורת מעדני אשר חג הסוכות

לרגל שנת העשרים של הופעת הגליון

ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות לרגל יום הדין לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון שמואל דוד פרידמן שליט"א בארא פארק

מח"ס שדה צופים

לרגל שנת העשרים של הופעת הגליון

ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות לרגל יום הדין

יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

**איך מותר לבקש זכרנו לחיים בברכה הראשונה?
הרי אסור לבקש בקשות בג' ברכות הראשונות?**

איתא בגמ' ברכות ל"ד עמוד א' אמר רב יהודה לעולם אל ישאל אדם צרכיו בשלש ראשונות, דאמר רבי חנינא ראשונות דומה לעבד שמסדר שבה לפני רבו.

הנה בחידושי הרשב"א ברכות דף ל"ד עמוד א', וכן מביא באבודרהם הלכות ראשונה וכן הטור סימן תקפ"ב בשם הלכות גדולות דמגמ' זה למידיים דאי אפשר לומר ולבקש זכרנו לחיים במגן אברהם, משום דאין מבקשין בקשות בג' ראשונות.

אבל מביאים דיש מן הגאונים שהתירו כן לומר זכרנו לחיים בברכה ראשונה, כיון דהויא צרכי צבור, דרק בקשות של יחיד אין מבקשים בג' ראשונות.

וכן בתוס' ברכות ל"ד ע"מ א' כתבו דלכן מותר לבקש זכרנו בברכה הראשונה, דרק ליחיד אסור לבקש בקשות, אבל לציבור צרכי רבים, מותר לבקש גם בברכה הראשונה.

ובדרושי הצ"ח דרוש כ"ט כתב היתר אחר מדוע מותר לומר זכרנו בברכה ראשונה: משום דזכרנו לחיים הכוונה לחיים הנצחיים, ולכן מסיים בזכרנו למענך אלקים חיים, שאנחנו מבקשים החיים למען נוכל לעבוד עבודת אלהים, ובקשה רוחניות מותר לבקש בשלש הראשונות.

ובמשך חכמה פרשת וזאת הברכה פרק ל"ג תירץ: דזכרנו לחיים וכתבנו בספר החיים הכל הוא לשבח השי"ת, שאם יהיו חיים גם כן יש המפרסמים מציאות השי"ת האחד, ולכן אין מזכירים בשלש ראשונות רק לחיים לבד ולא "לחיים טובים" דאם יהיו בחיים, אז אף אם אינם טובים, גם כן יברכו שם השי"ת, כמו שאמרו הן הן גבורותיו, וכן אמרו אם חסד לך אשירה אם משפט אשירה.

**מדוע מבקשים בראש השנה שיתן לנו חיים בשביל חייו של הקב"ה?
מה קשור אחד לשני?**

בראש השנה ובעשרת ימים תשובה אנו מתפללים זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלהים חיים.

יש להקשות: מדוע אנו תולים את בקשתנו לחיים כדי של הקב"ה יהא חיים, מה זה קשור אחד לשני, כך מקשה בקדושת לוי ראש השנה, וכן בייטב פנים לראש השנה.

איכא כמה תרוצים:

א. עפ"י משל ומליצה, אם אחד רוצה ליתן מתנה לחבירו, ואין לו שום קטרוג ומסטיץ על הנתינה אזי בוחרו בעלמא סגי, דהיינו במה שמוציא מפיו ליתן לו המתנה אזי ככתובין וכמסורין דמי, אבל לא כן הוא כשיש כת המונעים, אז מן הצורך להכתב בספר חק ולא יעבור ולא יסתלק ויכלו כת המונעים, וזהו זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים, כלומר לאותה המדה שאתה מלך חפץ בחיים אזי איני צריך רק הזכירה לבד, כי מה שהקב"ה אומר לטובה אפילו על תנאי אינו חוזר, וכתבנו בספר החיים למענך אלהים חיים, בעבור מדת אלהים דהיינו דין והיינו כת המונעים, לכן בשביל זה אני מבקש שתכתוב בספר ואז ממילא יסוגו אחרו, כך תירץ בספר קדושת לוי לר"ה דף צ"ג ע"ב ד"ה או.

ב. מה שהאדם מתפלל צריך שלא יהיה הכוונה לצורך עצמו, כי אם צורך גבוה, להשלים מדותיו יתברך שאוהב ונהנה לתת טוב לעם ישראל, וזה מה שאומרים בתפילה רפאנו ה' ונרפא, למלא רצונך כי אל מלך רופא וגו', ברך עלינו וגו', כי אל טוב ומטיב אתה, וכמבואר בספרים, ולכן כל בקשתנו בימים הנוראים בתפלת שמו"ע זכרנו לחיים, לא למענינו, כי אם למענך אלהים חיים, להשלים רצונך, כך כתב בספר ייטב פנים באבני זכרון דרוש ז' אות ס"א.

ג. מתחלה מתפללים זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים ולא יחפוז במות רשע כי אם מאריך אף כדי שבין כך ישוב בתשובה נמצא אלו החיים הם למענינו ולטובתנו שנוכל לתקן את אשר עוינו, ושוב מבקשים מה שהוא חשוב מזה שנוכל להיות צדיקים כל כך עד שתכתבינו בספר החיים לא לטובתנו כי אם למענך אלקים חיים כביכול להוסיף כח בפמליה של מעלה ולהעמיד תלמידים הרבה ולגדל בנים לתורה כדכתיב והותירך ה' לטובה בפרי בטןך, כך תירץ החתם סופר תורת משה על ראש השנה.

ד. יש לפעמים חיים שהם נחשבים למיתה, כמו שמבואר בגמ' ברכות י"ח רשעים בחייהם קרוים מתים, לכן אנו מבקשים שיהא לנו חיים מה שאתה מחשיב את זה לחיים לא רק תענוגי עולם הזה, כך תירץ בכתב סופר עניני תשובה מאמר זה מתוך שיחת הכנה בביהמ"ד צאנו בית שמש.

ספרים נפתחים

בשורה משמחת לרבות הלומדים בשבועות הקרובים יכנס לדפוס ספר החמשה עשר במספר "ספר מעדני אשר חג החנוכה" מאות חקירות הלכתיות בחג החנוכה וכן מאות חקירות בהגדה בנס חג החנוכה מתוך מה שנדונו בגליון במשך תשעה עשר שנים ומתוך מאות שיעורים שנאמרו ברחבי תבל מהדורת ראב"ן ידידינו הרב יצחק אזיק ראב"ן שליט"א ליקוד אנא קח לך זכות להאיר את כלל ישראל באור התורה וקח לך זכות בהוצאות הדפסת הספר והרגיל בנר הויא ליה בניס תלמידי חכמים י'די'ד'ק'ט' 9-116 fiejak tek

**מדוע מעוררים זכות בראש השנה במה שקשר אברהם את יצחק
ולא במה שהעלהו לשוחטו?**

איתא בגמ' ראש השנה ט"ז עמוד א' אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

וכן בתפילת מוסף בראש השנה אומרים ועקידת יצחק לזרעו היום תזכור ברחמים.

יש להקשות: מדוע מעוררים ומזכירים הזכות מה שקשר אברהם את ידו ורגלו של יצחק, הרי עצם זה שהעלה אברהם את בנו יחידו להקרבה זה זכות יותר גדול ממה שקשר לו את ידיו ורגליו, ומדוע לא מזכירים את זה, כך מקשה הכתב סופר בפרשת וירא בא"ד ויבקע עצי עולה, וכן בדרשות ע"מ ט"ו, וכן בדעת סופר ראש השנה ע"מ ט"ו, וכן בשפע חיים על ראש השנה מאמר כ"ג ע"מ ק"ט.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה דאיתא במדרש תנחומא פרשת וירא על הפסוק ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים ויעקד את יצחק בנו, כשבא לשחוט, א"ל אבא אוסרני ידי ורגלי מפני שהנפש חצופה היא וכשאראה את המאכלת שמה אזדעזע ויפסל הקרבן בבקשה ממך אל תעש בי מום, וזה התנצלות על שאנו קלקלנו מעשינו, אם יצחק בן אברהם הוצרך להעקד ופיחד שהיצר הרע יפריע לו מה נאמר אנו, לכן נקרא על העקידה שעקד אאע"ה את בנו, לעורר זכות עלינו, כך תירץ בכתב סופר על התורה פרשת וירא בא"ד ויבקע עצי עולה, וכן בדרשות ע"מ ט"ו.

ובדעת סופר ראש השנה פירש בזה באופן נפלא את כוונת הגמ' הנ"ל מעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם: דאם יצחק פיחד שהיצר הרע יעכבנו א"כ אנו גם עקודים מבלי יכולת לעמוד נגד היצר הרע ולנצחו.

ובקרבן לדוד על סליחות ע"מ ל"ד ס"ק ט"ז ביאר בזה באופן נפלא: מה שאומרים בסליחות בפזמון של במוציא מנוחה את ימין עוז עוררה לעשות חיל, בצדק נעקד ונשחט תמורו איל, גנון נא גזעם בזעקם בעוד ליל, ע"פ המדרש הנ"ל דיצחק ביקש מאביו לעקדו כי חשש על עצמו שמה לא יעמוד בנסיון ויפסול הזבח, ואם יצחק אבינו חשש על זה מה חידוש אם אנחנו לא עמדנו בכל פעם בנסיון, והיינו דאמרין "בצדק נעקד" דממה שנעקד בצדק שלא יפסול הזבח, אנו מבקשין "גנון נא גזעו גם בזעקם בעוד ליל" בחושך ואפילה שלא נגה עליהם אורו יתברך שמו ואור תורתו, ולא עמדו בכל פעם בנסיון, אע"פ כן גנון נא במגינך עליהם תמיד.

ב. הא דביקש יצחק שיקשרו אותו אע"פ שהוא נתרצה בדבר, היתה לו בזה כוונה עמוקה להסתיר את מדרגתו, כיון שבא עתה לעשות דבר גדול מאוד לפשוט את צווארו לשחיטה ולהיות נקרב לעולה תמימה לגבוה, ובפרסום הדבר יהיה לשיחה בפי הבריות גדול מעלת צדקתו וקדושתו שנשחט על קדושת ה' בחפץ לבו הטהור, ונתיאר מאוד שמה ברגע האחרון יבא בלבו איזה מחשבה של יוהרא חם ושלום, ולכן נתחכם וביקש מאביו לעקוד אותו בכדי שיהא נראה לבריות כאילו אין זה מרצונו הטוב וכך יוקטן מעלתו בעיניהם באמרם שנעקד על כרחו, ובכן תישאר מחשבתו בהצנע ובהסתר וזך וישר פעלו בלי מחשבה פסולה, ובזה אזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם אשר כאמור זו היתה כוונתו במה שצוה לאביו לעקוד ידיו ורגליו, כך תירץ בשפע חיים על ראש השנה מאמר כ"ג ע"מ ק"ט.

ויש לציין את הפירוש הנפלא מה שפירש המאירי על דברי הגמ' הנ"ל: וז"ל אף על פי שכל השופרות כשרים בראש השנה חוץ מקרן פרה כמו שיתבאר עיקר המצוה ומובחר שבה לתקוע בשופר של איל כדי שיתעוררו מתוכו לעקידת יצחק ויבחינו גבול אהבה ויראה עד היכן הוא מגיע ומתוך כך מעלה עליהם הקדוש ברוך הוא כאלו הם בעצמם נעקדו כמהו לפי שמחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה.

עשרים מי יודע

בעמדנו בכניסת שנת העשרים להופעת הגליון מידי שבוע בשבוע חייב אני להודות לנותן התורה על הזכות האדיר שזוכית לזכות רבבות עמך בית ישראל ברחבי תבל מידי שבוע במשך תשעה עשרה שנים רצופות וזכותי שהתקבל בכל היהדות החרדית בארץ ובעולם וגדולי האדמו"רים הזכירו מזה ברבים בשולחנם וגדולי הראשי ישיבות מזכירים בשיעור כללי ובהרבה ישיבות מציינים מראי מקומות לשיעורים מהספרים ובמאות ספרים שיצאו לאחרונה מפלפלים בדברינו מודה על העבר ומבקש על העתיד שנוכל להמשיך בלי מניעות

האם אסור לטלטל שופר ברשות הרבים בראש השנה כדי לתקוע רק לנשים?

קימ"ל אור"ח סימן תקפ"ט דמצות שמיעת קול שופר בראש השנה היא בכלל מצוות עשה שהזמן גרמא, שנשים פטורות, רק האידנא קיבלוהו חובה, ובענין קושיות הראשונים מדוע נשים פטורות, הרי מצות תקיעת שופר כדי לערבב את השטן, וכי הנשים אינם צריכים חיים, עיין מה שהארכנו במעדני אשר ראש השנה שנת תשע"ו, והשבוע בכנס האדיר לקראת ראש השנה בבנין ביהמ"ד הגדול דחסידי בעלזא ירושלים הארכנו בזה.

יש לחקור האם מותר להביא שופר דרך רשות הרבים כדי לתקוע לאשה או דילמא כיון שאינה חייבת אסור להוציא שופר כדי לתקוע לה.

הנה התוספות חולין פ"ד בד"ה תקיעת שופר בגבולין בתרוץ ראשון כתבו שאסור להוציא שופר ביום טוב של ראש השנה דרך רשות הרבים, לצורך אשה שלא שמעה קול שופר, והאילו ואינה מחוייבת במצות שופר, שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, ואף על פי שהלכה כדברי בית הלל ביצה י"ב ע"א שמוותר להוציא שופר ביום טוב, שמתוך שהותרה הוצאה לצורך אוכל נפש ביום טוב, הותרה גם כן שלא לצורך, זהו דוקא כשיש על כל פנים צורך היום קצת בדבר, אבל כאן שהיא פטורה משופר, אין צורך כלל בזה.

וכן כתב הראב"ן ראש השנה דף קע"ז ע"ג שאסור להוציא שופר דרך רשות הרבים ביום טוב של ראש השנה כדי לתקוע לנשים, מכיון שאין בזה מצוה כלל, ולא הותרה הוצאת שופר ביום טוב אלא להוציא ידי חובת אדם המחוייב במצות שופר.

וכן פסק בשו"ת שאגת אריה סימן ק"ח מובא בשערי תשובה סימן תקפ"ט דאסור להוציא שופר ולולב ביום טוב לרשות הרבים לצורך נשים, וכן לצורך קטן, וכן היכא דתקע כבר תקיעות דמיושב דיצא ידי חובתו מן התורה, ותו לא ה"ל התקיעה שעל סדר ברכות אלא מדרבנן נמי אסור, וכן בלולב אחר הנטילה לצורך נענועים שבהלל אסור להוציא הלולב לרשות הרבים כיון שאינן אלא מדרבנן, ומשמע שאפילו נהגו כמה שנים במצות שופר, נחשב הדבר כהוצאה שלא לצורך כלל.

אבל הראב"ה ראש השנה סימן תקל"ד פסק שמוותר להוציא השופר ביום טוב של ראש השנה לתקוע לנשים, וכן הסכים הרא"ש ראש השנה פרק ד' סימן ז'.

וכן פסק בשלחן ערוך הרב סימן תקפ"ט סעיף ב' וכן העלה החיד"א בשו"ת יוסף אומץ סימן פ"ב.

ובאלף המגן הלכות סוכה סימן תר"ס כתב בשם הגה"ק מוהרמ"י מאוסטרובצא זצ"ל שהשאג"א אסר דווקא ברשות הרבים דאורייתא ולא ברחובות שלנו שיש להם דין כרמלית.

וכן מנהג העולם שאף שנוטלים הלולב בבוקר בבית, נוטלים אותו אח"כ לביהכ"נ לנענועים, שכל שיש בהוצאה משום מצוה אינו נקרא טלטול שלא לצורך כלל האסור ביום טוב במקום שאין עירוב.

האם אשה יכולה לתקוע לקטן שהגיע לחינוך?

קימ"ל קטן שהגיע לחינוך חייב לשמוע תקיעת שופר.

יש לחקור האם אמו כשירה לתקוע לו להוציא ידי חובתו או דילמא אינה כשירה.

הנה במטה אפרים סימן תקפ"ט כתב דאשה אינה מוציאה את האיש בתקיעת שופר כשהוא בן י"ג שנה, אע"פ שאין ידוע אם הביא ב' שערות, ומשמע מדבריו שאת הקטן שהגיעה לחינוך מוציאה ידי חובתו.

ובהליכות שלמה ראש השנה פרק ב' בדבר הלכה ס"ק כ"ג תמה על זה: הרי צריכים לחנוך לשמוע שופר ממי שחייב בזה, ולא מאשה שפטורה גם מדרבנן.

ומסיק להלכה: דקטן שהגיעה לחינוך אין האשה מוציאה ידי חובתו, שהרי קטן חייב מדרבנן מדין חינוך, ואילו אשה פטורה ממצוה זו שהזמן גרמא גם מדרבנן.

ולגבי השאלה האם קטן שהגיע לחינוך יכול להוציא אשה, כתב בספר מועדים וזמנים ח"א סימן ב' שאינו יכול משום שמעשה קטן נחשב כמתעסק ולא כמעשה בכוונה.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א

מנהטן

משיב כהלכה שינון ודיעת ההלכה - הלכות שבת

כל השאלות הם משרוע ומשנה ברורה

א [חלק מאכלים בערב ר"ה - חידה. מה המקור לתת עוגות ואוכל לידידי בערב ר"ה?]

ב [ראוי שלימד כל הר"ה - חידה. על מי כתב המשנה ברורה בהל' ר"ה, שראוי שילמד כל היום או יעסוק בתחינות ובקשות?]

ג [כמה שעות בעשי"ת - חידה. כמה שעות יש בס"ה בכל עשי"ת, ואיזה רמז נתנו בזה?]

ד [מי מתחיל הדין של ר"ה. בכתבי הסבא מקלם כתוב שבליל א' דראש השנה היה רבינו הגר"ס נותן סדר הנהגה לכל אחד מבני ביתו, דהיינו גם הבנות הזהיר אותם שיהיו שלא יכעסו ח"ו ולא ידברו בדברים בטלים רק ילמדו באגרת הגר"א ז"ל וכדומה, ואמרו כי אז כולם בסכנה גדולה והזהירות יהיה נמשך לכל הפחות עד ג' שעות בשחרית שאז גובר הדין יותר ע"כ. וצ"ע דבכל הגמ' משמע שהדין מתחיל רק בר"ה בבוקר ולא קודם.]

ה [שיטת רבי יוסי שאדם נידון בכל יום-צ"ע. לפי רבי יוסי (בגמ' ר"ה טז א שאדם נידון בכל יום), וא"כ לדבריו מה החידוש בדין של ראש השנה יותר מכל יום?]

ו [המקור שבינונים תלויים ועומדים-חידה. מה המקור מהתנ"ך שבעשרת ימי תשובה בינונים תלויים ועומדים?]

ז [חילוק בין שופר לס"ת הנה במ"ב ס"ו תקפה כתב דאם החליף שופר קודם התקיעה מברך שוב, משא"כ אחרי התקיעה שהברכה כבר חלה, ומדמה זאת לס"ת ר"ה בברכת הפירות. וצ"ע דמאי שנא מברכת התורה דס"ת שאם בירך ונתגלה שהספר פסול, דאף שלא קרא, מ"מ כ' המ"ב שאינו חוזר ומברך.]

ח [הטבילה בדבש-חידה. מה הטעם שצריך לטבול התפוח בדבש דבורים ולא בדבש תמרים?]

ט [תקיעות שניות על סדר הברכות. צ"ב הנה ידוע יסודו הגדול של הגר"ח שא"א לעשות הידור מצוה לאחר המצוה. (נפק"מ במי שיש לו ב' אתרוגים, א' כשר ודאי ואינו מהודר, והשני מהודר אבל ספק מורכב, ואמר הגר"ח שיקח קודם את המהודר כי אם יקח את הכשר כבר יצא יד"ח ושוב א"א לו ליטול המהודר כי אין הידור מצוה לאחר קיום המצוה) וא"כ צ"ע הלא העיקר זה תקיעות דמעומד, שהם על סדר הברכות, ותקיעות דמיושב זה רק לבלבל את השטן, ולדברי הגר"ח, הלא כבר יצא יד"ח המצוה דתקיעת שופר, ואין יתכן להוסיף הידור שיהיה על סדר הברכות.]

י [אסרו חג לראש השנה. צ"ע האם ר"ה הוא ככל הרגלים שיש דין לעשות לו איסור לחג, וא"כ אימתי עושין זאת במוצאי ר"ה, או במוצאי צום גדליה?]

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לבהורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב אחר ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ה מרחשון תשפ"ג

לרגל עשרים שנה לעלון מעדני אשר

הננו לקבוע ברכה לידידנו הגר"א שוורץ שליט"א

שימשיך עוד רבות בשנים לזכות הרבים, הן בכתב והן בעל פה

מאיר שוליצר-מרדכי זיסקינד ה"צ

